U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Hubáčka a soudců JUDr. Elišky Cihlářové a JUDr. Tomáše Foltase v právní věci žalobkyně: **G. Q.,** zastoupena JUDr. Petrem Vaňkem, advokátem se sídlem Na Poříčí 1041/12, Praha 1, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství,** se sídlem Masarykova 31, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 10. 12. 2013, č. j. 6 Af 51/2013 - 70,

t a k t o :

Věc **s e p o s t u p u j e** rozšířenému senátu.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností se žalobkyně G. Q., domáhá u Nejvyššího správního soudu vydání rozsudku, kterým by byl zrušen rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 12. 2013, č. j. 6 Af 51/2013 - 70, a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Městský soud v Praze (dále také „městský soud“) výrokem I. napadeného rozsudku ze dne 10. 12. 2013, č. j. 6 Af 51/2013 - 70, zamítl žalobu G. Q. (dále též „žalobkyně“), kterou se domáhala přezkoumání a zrušení rozhodnutí Finančního ředitelství pro hlavní město Prahu ze dne 4. 9. 2009, č. j. 10760/09-1500-106794, jímž bylo zamítnuto odvolání žalobkyně proti platebnímu výměru Finančního úřadu pro Prahu 9 (dále jen „správce daně“) ze dne 22. 5. 2009, č. j. 181137/09/009913108848, o zamítnutí žádosti žalobkyně o zrušení daně z příjmů fyzických osob za rok 2002 podle § 56 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o správě daní a poplatků“). Výrokem II. shora uvedeného napadeného rozsudku pak městský soud rozhodl tak, že žalobkyně je povinna zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení částku 2.229,20 Kč, a to do 30 dnů od právní moci rozsudku.

Podle městského soudu nelze ust. § 56 odst. 1 písm. a) zákona o správě daní a poplatků (institut opravy zřejmých omylů a nesprávností) vykládat tak, jak to činí žalobkyně, tj. že jeho prostřednictvím se lze domáhat revize vlastní hmotně-právní povinnosti stanovené daňovým rozhodnutím. Tento opravný prostředek slouží jen k opravě různých méně významných překlepů a zkomolenin, početních chyb, k opravám v datech, rodných číslech a v jiných určujících znacích adresátů hmotně-právních daňových rozhodnutí správních orgánů. V projednávané věci se proto žalobkyně nemůže prostřednictvím institutu opravy zřejmých omylů a nesprávností domáhat revize hmotně-právní povinnosti stanovené jí daňovým rozhodnutím (platebním výměrem správce daně, rozhodnutím o odvolání žalovaného), s nímž žalobkyně z nějakých konkrétních důvodů nesouhlasí (zde z toho důvodu, že se na ni daňová povinnost nevztahuje). K obraně proti stanovené dani (zde dani z příjmů

žalobkyně za rok 2002) měla žalobkyně k dispozici jiné prostředky (odvolání ve správním řízení, žaloba podle § 65 a násl. s. ř. s.), které ostatně i využila, byť neúspěšně.

O nákladech řízení rozhodl městský soud podle ust. § 60 odst. 1 s. ř. s. Vzhledem k tomu, že žalovanému vznikly náklady v souvislosti s účastí pověřeného zaměstnance na jednání správního soudu dne 10. 12. 2013, přiznal městský soud žalovanému na náhradě nákladů řízení částku 2.229,20 Kč. Tyto náklady řízení se sestávaly dílem z jízdních výdajů na vozidlo Škoda Oktavia (náklad na PHM a náhrada za použití silničního motorového vozidla na trase Brno - Praha a zpět) ve výši vyčíslené v částce 2.136 Kč a dílem ze stravného pro zaměstnance žalovaného podle § 176 odst. 1 písm. a) zákoníku práce ve výši 66 Kč.

Proti oběma výrokům tohoto rozsudku městského soudu podala žalobkyně – G. Q. jako stěžovatelka (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížnost, kterou opřela o důvod uvedený v ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Stěžovatelka vytýká městskému soudu, že u ní nesprávně dovodil statut poplatníka daně, která jí byla stanovena. Je tomu tak proto, že částka 50.000 USD, kterou na území České republiky přivezla, nebyla jejími finančními prostředky (šlo o prostředky jiné osoby), a nejednalo se ani o její příjem, který by měl původ v příjmech dosažených na území České republiky. V jejím případě jí proto byla daň stanovena nezákonně, resp. slovy zákona (§ 56 zákona o správě daní a poplatků) - byla stanovena někomu, kdo ji nebyl povinen platit.

Nezákonnost výroku II. napadeného rozsudku stěžovatelka shledává v tom, že jí nelze přičítat k tíži náklady řízení, jež vzniknou žalovanému Odvolacímu finančnímu ředitelství v souvislosti s obhajobou svého rozhodnutí před správním soudem (zde náklady žalovaného v souvislosti s jeho účastí na ústním jednání při projednání žaloby stěžovatelky). Byla to naopak stěžovatelka, která požadovala uhradit náklady řízení nejen za podanou žalobu, ale především za její předcházející kasační stížnost proti - v této věci předcházejícímu - rozsudku městského soudu, který byl zrušen Nejvyšším správním soudem (rozsudek ze dne 21. 8. 2013, č. j. 7 Afs 69/2013 - 34), z toho důvodu, že městský soud nedbal základního práva žalobkyně na veřejné projednání její věci před soudem a namísto toho její žalobu zamítl bez nařízení jednání. Z obou uvedených důvodů tedy stěžovatelka požaduje, aby Nejvyšší správní soud rozsudek městského soudu zrušil, a vrátil věc tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalované Odvolací finanční ředitelství v písemném vyjádření ke kasační stížnosti nesouhlasí s názorem stěžovatelky, že by byl rozsudek městského soudu nezákonný. Platebním výměrem správce daně, jehož zrušení se stěžovatelka domáhala postupem podle § 56 zákona o správě daní a poplatků, jí byla stanovena daň z příjmů za rok 2002, neboť se jí v daňovém řízení nepodařilo prokázat, že finanční prostředky, které byly vloženy v roce 2002 na její osobní účet - ve výši 50.000 USD - nepředstavují nezdaněné finanční prostředky, popřípadě prostředky nepodléhající dani. O této otázce již dříve pravomocně rozhodl nejen žalovaný, ale také městský soud i Nejvyšší správní soud. V platebním výměru správní orgány a městský soud neshledaly, že by tento správní akt obsahoval zřejmé omyly a nesprávnosti, které by byl žalovaný či správce daně povinen napravit a zrušit původní platební výměr. Institutem „opravy zřejmých omylů a nesprávností“ se nelze domáhat změny samotného hmotně-právního základu vyměřené daně, ale jen „zřejmých omylů v počtech, v psaní nebo omylu v osobě příjemce či daňového subjektu“. Jestliže však stěžovatelka v žalobě a nyní i v kasační stížnosti pouze zpochybňuje hmotně-právní základ platebního výměru, nemůže být zjevně úspěšná. Irelevantní je pak námitka stěžovatelky proti výroku o nákladech řízení, neboť správní soud je povinen o náhradě nákladů řízení rozhodnout podle výsledku ve sporu. V tom byl žalovaný úspěšný, a proto mu podle § 60 odst. 1 s. ř. s. přísluší i náhrada nákladů řízení, tj. náhrada cestovného k jednání soudu

a stravné, které musel žalovaný v této souvislosti uhradit pověřenému zaměstnanci. Navrhuje proto, aby Nejvyšší správní soud podanou kasační stížnost v celém rozsahu zamítl.

V projednávané věci jde mimo jiné i o výklad ust. § 60 odst. 1 s. ř. s.

Sedmý senát Nejvyššího správního soudu dospěl při předběžném posouzení věci k závěru, že o kasační stížnosti nemůže rozhodnout bez toho, aby se odchýlil od právního názoru prvého senátu Nejvyššího správního soudu vysloveného již dříve v rozsudku ze dne 22. 8. 2013, č. j. 1 Afs 11/2013 - 84.

Prvý senát Nejvyššího správního soudu ve svém rozsudku ze dne 22. 8. 2013, č. j. 1 Afs 11/2013 - 84, vyslovil právní názor, že náklady žalovaného na cestovné (náhrada cestovného) osobním automobilem z Brna do Hradce Králové k jednání před Krajským soudem v Hradci Králové a zpět, a stravné byly důvodně vynaloženými náklady. Současně při tom tento senát vyslovil názor, že i když cesta a účast na jednání u soudu spadají do rámce běžné úřední činnosti žalovaného, nic to nemění na tom, že jde o důvodně vynaložené náklady žalovaného jako účastníka řízení, na jejichž náhradu má žalovaný podle § 60 odst. 1 s. ř. s. právo, neboť měl v řízení před krajským soudem plný úspěch.

S tímto názorem prvého senátu Nejvyššího správního soudu se nyní rozhodující sedmý senát Nejvyššího správního soudu nemůže ztotožnit.

Podle ust. § 60 odst. 1 věty prvé s. ř. s. nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl.

Otázkou oprávněnosti přiznávané náhrady nákladů řízení před soudem vůči neúspěšným žalobcům se, mimo jiné, zabýval již dříve i Ústavní soud. Např. v nálezu ze dne 24. 11. 2009, sp. zn. IV. ÚS 1087/09, N 243/55 SbNU 349, Ústavní soud judikoval, že „*že tam, kde k hájení svých zájmů je stát vybaven příslušnými organizačními složkami finančně i personálně zajištěnými ze státního rozpočtu, není důvod, aby výkon svých práv a povinností v této oblasti přenášel na soukromý subjekt, jímž byl advokát, a pokud tak přesto učiní, pak není důvod pro uznání takto mu vzniklých nákladů jako účelně vynaložených.*“

Podle nyní rozhodujícího sedmého senátu Nejvyššího správního soudu lze ve smyslu ust. § 60 odst. 1 s. ř. s. (i s ohledem na předestřenou judikaturu Ústavního soudu) úspěšnému žalovanému správnímu orgánu přiznat právo na náhradu nákladů řízení proti účastníku, který ve věci úspěch neměl (zde stěžovatelka) jen tehdy, jsou-li současně (kumulativně) splněny podmínky, že:
- jsou vynaloženy vůči neúspěšnému účastníku řízení,
- jde o náklady důvodně vynaložené a současně
- přesahují rámec běžné úřední činnosti.

Podle sedmého senátu Nejvyššího správního soudu nelze termín zákona - důvodně vynaložený náklad vykládat restriktivně pouze ve smyslu, zda tento náklad byl vynaložen „oprávněně“ (důvodně), či nikoliv, ale ve světle toho, zda byl důvodně či nedůvodně vynaložen nad rámec běžné úřední činnosti žalovaného.

Tak tomu ale není v případě náhrady nákladů za cestovné k jednání soudu, ani v případě s tím souvisejícího stravného pro zaměstnance služebně vyslaného k účasti na jednání soudu např. za účelem „obhajoby zákonnosti žalobou napadeného rozhodnutí“. Podle sedmého senátu

Nejvyššího správního soudu nelze po žádném procesně neúspěšném účastníku řízení spravedlivě požadovat, aby hradil náklady řízení žalovaného správního orgánu spadající do jeho běžné agendy v souvislosti s výkonem veřejné správy. K závěru, že účast na jednání spadá do běžné úřední činnosti žalovaného, došel ostatně v poukazovaném rozsudku i prvý senát Nejvyššího správního soudu (bod 69 rozsudku).

Na uvedeném nic nemění ani nepřiléhavá stížnostní argumentace žalobce ve věci posuzované prvním senátem (bod 68 rozsudku). Stejně tak je v této otázce zcela nerozhodnou okolností skutečnost, že oproti stavu před 1. 1. 2013 došlo na základě zákona o Finanční správě České republiky k navýšení nákladů České republiky – Odvolacího finančního ředitelství při účasti na jednáních správních soudů oproti stavu, kdy náklady vynaložené k „obhajobě zákonnosti“ správních rozhodnutí či postupů, byly vynakládány samostatnými územními finančními orgány - jednotlivými krajskými finančními ředitelstvími, se sídly v územní působnosti příslušných správních soudů. Zákonodárce si měl být vědom okolnosti, že centralizací dříve žalovaných finančních ředitelství, které rozhodovaly o odvoláních daňových subjektů, a sídlily v místech, kde současně byly i krajské soudy, pod jeden celorepublikový úřad - Odvolací finanční ředitelství, se sídlem v Brně, dojde v důsledku cest zaměstnanců tohoto úřadu z Brna a zpět ke zvýšení nákladů na obhajobu jeho odvolacích rozhodnutí a postupů před jednotlivými krajskými soudy a Městským soudem v Praze. Mělo proto dojít k jeho dostatečnému materiálnímu i personálnímu zabezpečení tak, aby tímto úřadem mohla být řádně vykonávána jeho běžná činnost.

Podle mínění sedmého senátu Nejvyššího správního soudu proto nelze nyní (od 1. 1. 2013) spravedlivě požadovat po procesně neúspěšných žalobcích formou náhrady nákladů řízení před soudem zvýšené výdaje na běžnou činnost procesně úspěšného žalovaného správního orgánu (náhrada cestovného a případně stravného pro zaměstnance pověřeného k jednání před správním soudem), pokud se žalovaný, resp. Odvolací finanční ředitelství dostaví k jednání správního soudu mimo město Brno.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

Rozšířený senát bude ve věci rozhodovat ve složení: JUDr. Josef Baxa, JUDr. Zdeněk Kühn, JUDr. Jan Passer, JUDr. Barbara Pořízková, JUDr. Petr Průcha, JUDr. Karel Šimka, JUDr. Jaroslav Vlašín.
Účastníci mohou namítnout podjatost těchto soudců (§ 8 odst. 1 s. ř. s.) do jednoho týdne od doručení tohoto usnesení.

V Brně dne 27. února 2014

JUDr. Jaroslav Hubáček
předseda senátu